

14. Bloed aan onze handen

Lupu was nog niet vertrokken of de rovers besloten het ervan te nemen. Preda en Miron maakten een hengel en gingen vissen in het meer en een klein groepje besloot te gaan voetballen. Stroe Copaci, een kleine, iele jongen uit ons dorp, zei dat hij in een kersenboom zou klimmen en er de hele dag niet meer uit zou komen. Niemand kwam gelukkig op het idee in het stro in de stal te gaan luieren en dus hadden de Jonge Wolven vrij spel.

We speelden een potje voetbal mee, maar trokken ons al snel terug en kuierden op ons gemak de richting van de stallen uit. Eenmaal daar moest er snel gewerkt worden. Bitu, Epure en ik haalden het stro van de rollen stof, Beldie en Alexandru hanteerden de schaar en Vulpe stond op wacht.

Dat was maar goed ook, want nauwelijks waren we bezig of Christian kwam aanrennen: ‘Vulpe, Harac staat aan de overkant. Hij komt de koopwaar ophalen!’

Je kunt begrijpen dat onze hoofdman schrok. Maar hij liet het niet merken en zei met een knipoog: ‘Dan zal ik de

luitenant wel even halen. Die ligt hier in het stro te pitten.'

Achter de gesloten deur overlegden we haastig.

'Beldie, Ion en jij, Alex, halen hem op,' regelde Vulpe. 'Neem de tijd. Laat hem een borrel drinken, praat over het weer, de prijzen, bedenk maar wat. Bita, Epure en ik werken ondertussen zo snel mogelijk door. Als jullie er aankomen, laat dan wat horen. Hoest drie keer hard of zo.'

'Komt in orde,' verzekerde Beldie zijn nieuwe hoofdman. 'Vraag het Beldie en het komt prima voor elkaar.'

We roeiden naar de overkant. Harac zat in het gras en zwaaide. Hij was een grote, kogelronde man, gekleed in een mengelmoes van inlandse en buitenlandse, zigeuner- en boerenkleren: een opgelapte Osmaanse pofbroek, een rood met groen jak, een vormloze muts en stevige, zwarte laarzen. Er werd verteld dat hij veel gereisd had, overal en nergens thuis. Hij wist alles van het geloof en de gebruiken van vreemde volken.

Beldie ging in de boot staan en zwaaide terug: 'Hé, Harac! Wat hebben we jou lang niet meer gezien! We zullen moeten bijpraten.'

Nou, daar had Harac gelukkig wel zin in. Hij was een man van lange gesprekken, van een wijntje en eten op kosten van een ander, kortom van het goede leven, en liet zich gemakkelijk meetronen naar de keuken.

'Jullie hebben het niet slecht gedaan,' zei hij terwijl hij goedkeurend rondkeek. 'Ik ken bojaren die minder behuisd zijn. En... het is... rustig?'

'Rustig, heel rustig,' antwoordde Beldie die nauwelijks luisterde. 'Wijn, koopman? Deze moet je proeven. Hij is echt heel goed.'

En hij vulde zijn glas tot de rand. Harac was het met hem eens en vroeg nog een glas en nog één en nog maar één. 'Jullie zijn nieuw?' vroeg hij met een al wat wazige blik op Alexandru en mij.

‘Ja, nieuw,’ zei Beldie. ‘Dit zijn onze groentjes: Ion Brebu en Alexandru Fagu. Zeg, maar zij hebben jouw verhalen natuurlijk nog nooit gehoord!’

Hij boog zich naar ons toe: ‘Die Harac, dat is me een verteller! Die man heeft in z’n leven meer meegemaakt dan wij met de hele roversbende bij elkaar!’

‘Och...’ mompelde Harac bescheiden.

‘Vertel nog eens hoe je gevochten hebt in het leger van de koning,’ drong Beldie aan. ‘Dat is een goed verhaal!’ Voor de prijs van nog een glas wijn was Harac bereid ons zijn verhaal te vertellen.

Ach, het is jou zo bekend, Vilcu. Ik heb je er als kleine jongen wel honderd keer over moeten vertellen. Je vond het mijn beste verhaal. Onze dappere koning, die eindelijk het Osmaanse juk van zich af wilde schudden door een verbond met de Russen te sluiten... De mobilisatie, de Russen die eerst dachten onze hulp niet nodig te hebben, maar ons ten slotte smeekten hun te hulp te komen... De veldslagen bij Rahova, Smirdan en Vidin... Ja, je kunt me wel aanvullen, hè?

Harac vertelde ons over zijn medesoldaten en de dappere veldheer die hun divisie had geleid, die meer dan wie ook de Osmanen haatte en droomde van een vrij Roemenië. Het was een goed verhaal, maar we hadden weleens betere gehoord. Toch leunden we belangstellend over de tafel, stelden vragen en hielden zijn glas gevuld. Harac vertelde zo wel een uur en toen vond Beldie dat de jongens in de schuur wel tijd genoeg gehad moesten hebben.

‘Harac, je bent een prima verteller,’ zei hij, ‘maar lijkt het je geen tijd om eens zaken te gaan doen? Er liggen wat mooie spulletjes op je te wachten. Lupu is er niet, maar je kunt het met mij regelen.’

‘Uitssstekend, luitenant.’

Harac hees zijn dikke lijf uit de stoel.

‘Waar ligt de koopwaar opgeslagen?’

‘In de stallen. Kom je mee?’

Beldie leidde de al niet meer zo koersvaste koopman over de binnenplaats en Alexandru en ik volgden grinnikend. Het was midden op de dag en zelfs de hoge torens van de kloosterkerk wierpen geen schaduw meer. Tussen de gebouwen trilde de warmte, een voorbode van de zomer. Het was niet het ideale uur voor een dronkeman om zich op straat te wagen. Ik opende net mijn mond om daar een opmerking over te maken, toen die schreeuw klonk, een afschuwelijke gil van pijn en schrik, nee, van doodsangst.

‘t Iss toch nog geen sslachtijd?’ vroeg Harac.

Luitenant Beldie bleef staan. ‘Nee... dat is... Ion, Alex, kom mee! Het komt uit de richting van de stallen!’ Zo snel als we konden renden we erheen.

Harac kon ons op zijn wankelende benen niet bijhouden en riep: ‘Wacht maar niet op mij. Maar hou wel een sssstukje ssspek voor me over!’

Dat herinner ik me nog heel goed, omdat het zo absurd was op dat moment.

We wisten alle drie dat er iets misgegaan was, en goed mis ook.

We kwamen bij de stallen aan en zagen dat de deuren wijd openstonden. Onze broeders waren betrapt, zoveel was wel duidelijk. Maar wat was er nog meer gebeurd? En wie gilte daar zo? Het was niet Bita, het was niet Vulpe en ook niet Epure. Het was Stroe Copaci, de jongen die de hele dag in een kersenboom had willen slapen. Hij lag op zijn rug in het stro met zijn armen achter zich gestrekt, alsof iemand hem bij een robbertje vechten tegen de grond drukte. Even dacht ik nog dat het een spelletje was. Dat hij niet schreeuwde maar lachte. Maar toen zag ik het mes.

Er stak een mes in zijn hals. Een lang mes, zoals de mees-

ten van de rovers dat bij zich droegen. Een mes om iemand mee te vermoorden. Het was tot halverwege het blad in zijn nek verdwenen en ik was verbaasd te zien hoeveel bloed er uit zo'n gave wond kon komen. Met de regelmaat van een kloppend hart spoot er een straaltje helderrood bloed naar buiten dat op Stroes kleren of op het stro terecht kwam. Ik dacht: waarom trekt hij dat mes er niet gewoon uit? Het kwam niet in me op te helpen. Net als Beldie, Alex en de anderen bleef ik staan kijken. Verlamd van afschuw, zou ik kunnen zeggen. Maar dat is niet de hele waarheid. Ik was... gefascineerd. Ik had nog nooit iemand zien sterven. De wacht die de schaapherder neergeschoten had, was meteen dood geweest. Bij Stroe was het anders. We zagen hem veranderen. Er gebeurde iets met zijn ogen. Het leek of er barsten in zijn oogballen sprongen, alsof ze van glas waren. Ja, zo zag het eruit. Ik denk niet dat hij ons nog kon zien. Hij klemde zijn tanden op elkaar en zijn geschreeuw ging over in een hoog, dun gepiep dat achter uit zijn keel leek te komen. Toen begon zijn lichaam te schokken. Het bewoog zich als een pop, zo één van het soort dat de Saksische houtsnijders maken: felgekleurde dingen met een stomme grijns op hun kop. Ik kon het niet meer verdragen. Mijn afgrijzen won het van mijn vreemde nieuwsgierigheid en barstte naar buiten in één verontwaardigde kreet: 'Waarom dóét er niemand wat?'

'Je kúnt niets meer voor hem doen.'

Het was de kalme stem van de schaapherder die dat zei. Samen met de andere rovers was hij op het gegil afgekomen en stond nu in de deuropening.

'Maar laat het dan ophouden!' schreeuwde ik. 'Ik kan het niet meer aanhoren!'

Ik keek naar de herder alsof ik van hem hulp verwachtte, maar hij keek van mij weg naar Vulpe en Alexandru en Bita en Beldie.

Iemand moest het doen. Iemand moest die afschuwelijke taak op zich nemen.

Beldie was de enige die zijn ogen niet neersloeg onder de zoekende blik van de schaapherder.

‘Goed,’ zei hij, ‘ik zal het doen.’

Hij nam zijn dolk en liep op Stroe af. Ik kon zien dat hij een gebedje prevelde. Toen knielde hij bij de jongen en stak hem met zijn dolk in een oog.

Stroes hoofd viel opzij. Het was voorbij.

Lange tijd zat Beldie stil bij het lichaam en stonden wij stil om hem heen. Langzaam begon het tot ons door te dringen wat er gebeurd was.

Er was bloed aan onze handen gekomen.

Wie had het op zijn geweten? Wie was de moordenaar? Alexandru’s mes stak nog onder zijn riem, dat van Bita en Epure ook. Maar Vulpes mes was weg. Ik probeerde hem in de ogen te kijken, hem te dwingen te ontkennen waar ik bang voor was. Hij had zijn ogen neergeslagen. Al onze niet uitgesproken vragen drukten op hem. Hij begon te zweten.

‘Ik. Ik was het!’

Zijn stem deed ons schrikken. Het was of hij zichzelf en ons allemaal wilde vervloeken.

‘Het was niet de bedoeling, maar hij maakte zo’n heisa... en ik werd kwaad.’

Epure, naast hem, stootte hem aan: ‘Vertel ze nou maar liever alles.’

‘Niet nodig!’

Miron, een al wat oudere rover met felle ogen, verhief zijn stem.

‘Ik weet precies wat hier gebeurd is,’ sprak hij koud. ‘Stroe had opdracht van Lupu jullie in de gaten te houden terwijl hij weg was. Hij vertrouwde jullie niet en nu blijkt dat hij gelijk had.’

Hij wierp een snelle blik op de dode jongen.

‘Stroe meldde vanmorgen dat er iets mis was met de rollen stof. D’r had duidelijk iemand aan gezeten. Hij zou het vandaag in de gaten houden en nu... nu is-ie vermóórd!’

Ik zag zijn hand naar zijn dolk gaan, maar Preda, naast hem, hield hem tegen: ‘Nee, Miron. Eén is al erg genoeg. Lupu zal hen straffen... én streng!’

Voorlopig kwamen we er dus goed van af, maar dat wilde niet zeggen dat we ons opgelucht voelden. Vooral ik niet, want ik wist dat ik ook schuld had aan wat er gebeurd was. Als ik wat zorgvuldiger was geweest bij het camoufleren van de door Mara aangerichte schade, had Stroe geen argwaan gekregen en was hij waarschijnlijk niet naar de stallen gekomen. Had ik haar maar aan Lupu verraden! Maar ik had me helemaal van de wijs laten brengen door die ogen.

‘We moeten hem hier wegbrengen,’ zei Alexandru met een klein stemmetje. Het was duidelijk dat hij hoopte dat deze taak hem niet opgedragen zou worden.

‘Ja, laten we hem naar de kerk brengen,’ zei Beldie. ‘Kom, Miron. We moeten even alles vergeten. Help me.’

Bitu kwam ook in beweging. ‘Ik ga een kaars halen om naast zijn hoofd te branden.’

‘Ik zal water halen.’

‘Ik haal andere kleren voor hem.’

Zo namen we allemaal een taak op ons, wat, althans voor even, een illusie van saamhorigheid schiep.

Toen we Stroe naar buiten droegen, sloeg Harac, die steun gezocht had bij een muur, ons verbaasd gade. ‘Hé, dat isss geen varken!’

‘Nee, dat is het niet, dronken idioot!’ beet Beldie hem toe. ‘En als je je koopwaar zoekt, die ligt in de stal. Met bloed betaald!’

Harac kwam ruziezoekerig op hem af, maar de schaapherder hield hem tegen: ‘Zorg dat je nuchter wordt, dwaas. Dit is geen tijd voor dronkenschap.’

Harac keek naar hem, kneep zijn ogen dicht, keek nog eens goed en siste toen: 'U hier, meneer! 't Iss toch wat!'

'Maak dat je wegkomt, dronkeman. Ik ken je niet.'

'Ai.' Harac trok het gezicht van een olijke grappenmaker, 'Nee, dat kan ook niet, hè? We hadden u verloren. Dat ik u hier tref, is puur toeval... maar 't is midden op de dag en u weet wat de zigeuners zeggen...'

De schaapherder lachte. Een lach die ons op dat moment heel ongepast leek.

'Laat de zigeuners maar geloven wat de zigeuners geloven en laat de Osmanen geloven wat de Osmanen geloven en de Hongaren wat de Hongaren geloven en geloof jij nou maar dat ik jou niet ken, koopman. Goedendag.'

En daarmee was dit vreemde gesprek afgelopen. Ik vroeg me niet af wat het te betekenen had en dacht er pas later weer aan terug. In mijn hoofd was op dat moment voor niets anders plaats dan voor verdriet en schuld.

Stroe lag opgebaard voor het altaar, zijn ogen gesloten, zijn lichaam gewassen, zijn haren gekamd. Beldie had het mes uit zijn hals getrokken. De wond bloedde niet meer. Nu al zag zijn huid erg wit.

Bitu had de kaars naast zijn hoofd aangestoken en nu stonden we rond het lichaam van de jongen, ervoor oppassend dat er geen schaduw overheen viel. De volgende drie nachten zouden we bij hem waken.

Tegen de avond kwam een inmiddels nuchtere Harac melden dat hij vertrok. Hij overhandigde Beldie een zak met geld en zei: 'Ik heb medelijden met die arme jongen, luitenant, geloof me. Maar ik blijf niet bij hem waken. En als jullie verstandig zijn, maken jullie dat jullie terugkomen op je oude plek. Het is daar beter.'

Beldie ging niet op die opmerking in.

'Ik geef je Preda en Dan mee. Zij helpen je met sjouwen

en roeien de boot terug,' zei hij toonloos. 'Tot ziens, koopman.'

Harac keek alsof hij daar nog niet zeker van was. 'Ik meen wat ik zeg, luitenant. Dit zijn geen dronkemanspraatjes.'

Om de lange nachtwake door te komen, zongen we liedjes en vertelden grappen, zoals de gewoonte was, maar het viel ons moeilijker dan anders. Op de begrafenis van mijn grootvader waren mijn ooms er nog in geslaagd mijn tranen van verdriet plaats te laten maken voor tranen van plezier, zodat ik weer een beetje kon geloven dat het leven goed was. Nu kon niets het zware gevoel uit mijn hart verdrijven. Als ik om me heen keek, zag ik niets dan sombere en wantrouwig loerende ogen. Voor ons was er na deze dood geen leven meer. Het kon niet anders of er zou meer bloed vloeien.